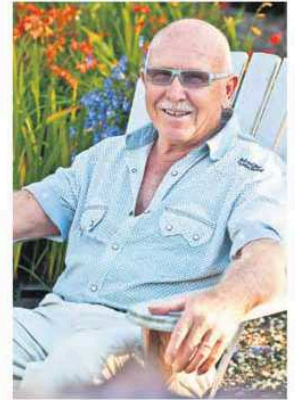

Ton ter Linden, autodidact, maakte naam met het combineren van transparante planten, siergrassen en bloembollen.

Tuinimpressionisme

Ton ter Linden weeft met bloemen en planten een tuin als een aquarel.

tekst Alma Huiskens foto's Gert Tabak

Ten westen van Beetsterzwaag, voorbij Nij Beets, voert een betonweggetje door de velden. Aan een zijpad ligt een fors, vriendelijk huis dat de zonnovergoten tuin erachter bijna verbergt. Op het terras brengt een parasol schaduw. Eronder zit Ton ter Linden, verdiept in *Herinneringen aan Sonia Gaskell*, het postume werk van choreograaf Rudi van Dantzig. Het boek raakt hem, eens was Ter Linden danser bij het Operaballet in Amsterdam. „De top heb ik nooit gehaald, hoor, ik danste in het corps de ballet.”

Ton ter Linden (78) behoort sinds decennia tot de grote namen van de Nederlandse tuinbouw: een groep ontwerpers en kwekers – onder wie Piet Oudolf en Henk Gerritsen – met een informele, 'wevende' stijl. Mensen met visie, door de internationale tuinpers onder de noemer The Dutch Wave gevangen. Het belang van Ter Lindens invloed in die Dutch Wave wordt wel eens onderschat, vinden kenners. Als ik hem dat voorleg tijdens mijn bezoek aan zijn beeldschone tuin, hartje Friesland, twinkelen zijn ogen. „Ach, dat weven met planten heb ik van meet af aan gedaan. Ik combineerde ruim veertig jaar geleden al transparante planten met siergrassen en bloembollen.” Het werd de handtekening van Ton, een beplantingsmelange die links en rechts navolging kreeg.

Erkenning voor zijn werk apprecieert hij, maar roem heeft hij nimmer nagejaagd. „Daarvoor ben ik te veel een Einzelgänger.”

Ter Linden, voormalig danser, kunstschilder, maar ook dierenverzorger in Artis („ik deed de leeuwen en krokodillen”) stond op jonge leeftijd versteld van de natuurlijke schoonheid van het Thijsspark in Amstelveen. Het inspireerde hem tot het maken van talloze pastels. De natuur, schilderen en tuinieren zouden zijn leven bepalen. In 1970 begon hij in het Drentse Ruinen serieus te tuinieren, geheel vanuit zijn hart en het intuïtieve kleurgevoel van de kunstschilder. „Moet je je voorstellen hoe ik me daar heb gevoeld, opgegroeid in een Amsterdams bovenhuis met balkon! In Ruinen kreeg ik maar liefst 1,1 hectare om geheel naar eigen idee in te richten.”

Ter Linden begon er als autodidact; tuinliteratuur had hij nauwelijks bestudeerd, hij leunde louter op zijn liefde voor het Thijsspark en de tuinen van architect Mien Ruys die hem in Dedemsvaart hadden betoverd. Zijn oase in Ruinen werd een begrip, een levend kunstwerk waaraan hij dertig jaar werkte. Er kwamen rozenborders met 'blauwtjes' erdoor, blauwgetinte eenjarige planten die zorgden voor losse toetsen. Daarna volgden nog veel meer kleurrijke planten, kundig bijeengebracht in borders die oogden als wilde bloemenweides. Zijn tuin kreeg liefhebbers, onder wie Mien Ruys. „O, wat een eer was het toen ik haar het pad op zag wandelen!” Het harde werken (vaak in zijn eentje), de vele bezoekers, de internationale belangstelling, de boeken die over hem verschenen maakten de druk groot. „Soms zei ik wel eens tegen een bezoeker die vroeg of ik Ton ter Linden was: 'Welnee, die zit natuurlijk op de Canarische Eilanden, ik ben hier slechts de tuinman.'”

Op een dag was het genoeg. Hij vertrok naar Limburg en bleef er zeven jaar, een sabbatsperiode waarin hij veel schilderde. „Eigenlijk

maakte ik mijn tuinen om ze te kunnen schilderen, maar omdat de tuinen me opslokten, was daar altijd veel te weinig tijd voor.” In 2008 keerde hij terug naar het Noorden en sleepte met partner Gert Tabak een nieuw juweel, midden in het Friese veenweidenlandschap, tussen Heerenveen en Drachten. „We konden hier vanuit het niets beginnen en ik dacht: ik doe nog één keer mijn kunstje.”

Het resultaat is als een doek van Claude Monet of Camille Pissarro, een veelkleurig, impressionistisch schilderij dat je van wege z'n intimiteit naar binnen zuigt, maar tegelijkertijd de overgang toont naar de weidse landerijen en erachter.

Zwierig, royaal kleurgebruik is Ter Lindens kenmerk. Dat is te zien in zijn tekeningen en aquarellen en in de hoog oprijzende borders, die hij samenstelt uit honderden vaste planten als salvia's, nepeta's en knautia's, gecombineerd met bloembollen, siergrassen en pluimende planten als poelruit (*Thalictrum flavum*) en kwispelgerst (*Hordeum jubatum*), naast clematissen en rozen, waaronder veel moschata's. Een stuk van de tuin is verdeeld in diepe borders van elf bij vijf meter die nu uitenspatten in gele, terra en rode tinten. Ruime, rustgevend elementen zijn de boomgaard en de immense vijver, waaromheen rijk gevulde borders zijn gedrapeerd die ervoor zorgen dat roze, mauve, blauwe kleuren en intense magenta's weelderig om je heen stromen. Deze tuin is nooit statisch en elk seizoen anders, van het voorjaar tot diep in de herfst. Nu zindert hij van licht, sfeer en warmte, zoals de pasteltekeningen en aquarellen in zijn atelier.

De tuin van Ton ter Linden is te bezichtigen. Op zaterdag 10 en zondag 11 augustus is het thema 'kleurrijke borders' en zondag 15 en maandag 16 september 'siergrassen en vaste planten'. Krúswei 14, De Veenhoop, Friesland, atelierontertolinden.nl, 0512-462098

Open tuinen

Meer (kunstzinnige) tuinen zijn komende maand geopend voor publiek. Zie websites of bel voor data.

Kwekerij, tuin, en theeschenkerij De Boschhoeve Wolfheze (Gld.): gerenommeerde kwekerij; za 17aug: 'clematis-, rozen- en specialiteitenmarkt'. dinekelogtenberg.nl, 026 4821231

De Mengelmoestuin in Bergambacht (Z-H): gevarieerde, ecologische privétuin in het Groene Hart. mengelmoestuin.com, 06 14972001

De Kruidhof in Buitenpost (Fr.): de grootste botanische tuin van Nederland. dekruidhof.nl, 0511-541253

Galerie en Beeldentuin De Beeldenstorm, landgoed Maple Farm, Bosschenhoofd (N-Br.): vrije kunstwerken op een bosrijk landgoed. nvdbs.nl, 0165 340333

Robers Sierteelt / Groene Velden Lelystad (Fl.): immense tuin/kwekerij in Flevoland, o.a. biologische pluktuin met 20 soorten snijbloemen. groenevelden.nl, 06-19913070

Jan Nauta en Sible de Blaauw, vorige week in de rubriek *Buiten kijken* in Lux, stellen op zondag 18 augustus hun tuin een dag extra open voor publiek. Noorderweg 35, 9621 BM Slochteren (Gr.), hettuinpadop.nl.